

TCK'da Bilişim Suçları

Mehmet KALAY

Bilişim alanındaki suçlar 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 3. kısmının 10. bölümünde “Bilişim Sistemlerine Karşı Suçlar” başlığı altında 243., 244., 245. ve 246. maddelerinde düzenlenmiştir. Bilişim kavramı ile ilgili olarak hukuk literatürümüzde ortak bir tanımlamadan ziyade farklı ve çeşitli tanımları barındıran görüşler mevcuttur.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “bilişim” terimi,

“İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, özellikle elektronik makineler aracılığıyla, düzenli ve ussal biçimde işlenmesi bilimi. Bilgi olgusunu, bilgi saklama, erişim dizgeleri, bilginin işlenmesi, aktarılması ve kullanılması yöntemlerini, toplum ve insanlık yararı gözeterek inceleyen uygulamalı bilim dalı. Disiplinler arası özellik taşıyan bir öğretim ve hizmet kesimi olan bilişim bilgisayar da içeride olmak üzere, bilişim ve bilgi erişim dizgelerinde kullanılan türlü araçların tasarlanması, geliştirilmesi ve üretilmesiyle ilgili konuları da kapsar”

şeklinde tanımlanmıştır.

Bilişim, Fransızca “informatique” sözcüğüne dayanan ve “enformatik” şeklinde Türkçede kullanılan kelimedenden türetilen bir kavramdır. Bilişim alanı ise, bir kavram olarak, bilim kurgu temeline dayanır; William Gibson tarafından kaleme yazılan “Neuromancer” adlı romanda bu şekilde adlandırılmıştır.¹

Bilişim, verileri otomatik işleme tabi tutan, bilgi işlem ve iletişim kavramlarının her yönüyle bir araya geldiği elektronik teknolojisi

olup bilişim cihazlarının geliştirilmesi ve kullanılması faaliyetidir.²

Türk Ceza Kanununda “bilişim alanı” kavramı kullanılmaktadır. Bununla hem Türk Ceza Kanunundaki bilişim suçlarının konusunu oluşturan alan, hem de baş döndürücü hızla gelişmekte olan teknolojinin icat edilebileceği yeni sistemler anlatılmak istenmiştir. Kavramın birçok işlenme şekli ve çeşidi olan bilişim suçlarının hepsini kapsar nitelikte olması nedeniyle tercih edildiği belirtilmektedir.³

Bilgisayar suçları ya da **bilişim suçları** konusunda herkesin ittifak ettiği bir tarif yoksa da en geniş kabul gören tarif Avrupa Ekonomik Topluluğu Uzmanlar Komisyonu’nun Mayıs 1983 tarihinde Paris Toplantısı’nda yaptığı tanımlamadır. Bu tanımlamaya göre bilişim suçları;

“Bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sistemde gayri kanuni, gayri ahlaki veya yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranıştır.”⁴

Bu tanımlardan yola çıkılarak bilişim kavramının, Fransızca enformasyon kelimesinden kaynaklandığı, bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla toplanması, işlenmesi ve kullanılmasında ifade edilen, ayrıca verilerin otomatik işleme tabi olduğu ve bilgisayar ile internet kullanımıyla doğrudan bağlantılı bir kavran olduğu sonucuna gidebiliriz.

Bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, tarihteki diğer değişim dönemlerinden çok daha ileri ve geniş kapsamlı sonuçlar

¹ Ali Karagülmez, *Bilişim Suçları ve Soruşturma ve Kovuşturma Evreleri*, s. 34.

² Levent Kurt, *Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması*, s. 23-24.

³ Murat Volkan Dülger, *Bilişim Suçları*, s. 46.

⁴ Cevat Özel, *Bilişim-İnternet Suçları*, <http://www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/>

yaratılmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle internetin yaygın olarak kullanılmaya başlanması eğitimden sağlığa, ticaretten sanayiye, kamu sektöründen özel sektöre varıncaya kadar, iş ve sosyal hayatımızda ve bireysel ilişkilerimizde köklü değişikliklere neden olmuştur. Yeni teknolojilerin kullanılması toplumlara büyük yararlar sağladığı gibi, beraberinde birtakım problemler de getirmiştir. Suç işlemek kolaylaşmış, modern bilgi toplumunun istenmeyen bir ürünü olarak bilişim suçları ortaya çıkmıştır. Bilgisayar korsanları; şirketlerin, bankaların, kamu kurumlarının sitelerine girerek büyük zararlar verebilmekte, bilgisayar ortamındaki bilgileri bozabilmekte ya da çalabilmektedirler. İnsanların özel yaşamları, kurumların özel bilgi ve stratejileri kolaylıkla ihlal edilebilmektedir.⁵

Dünyadaki bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler karşımıza; eğitimden ticarete, devlet sektöründen özel sektöre, eğlenceden alış-verişe kadar birçok alanda klasik anlayışı değiştirerek, hayatımıza yeni bir yaşam tarzı getirmiştir. Gelişen teknolojinin yaygın olarak kullanıldığı günümüzde, bilgi teknolojilerinin ortaya çıkardığı yenilik ve değişimleri kullanmak kadar son zamanlarda işlenen suçların teknoloji ile paralel olarak geliştiğini de akılda tutmalıyız.⁶

Avrupa Birliği'nin bu konu ile ilgili olarak aldığı tavsiye kararında şu hususlar düzenlenmiştir:

- Bilgisayarda mevcut olan kaynağa veya herhangi bir değere gayri meşru şekilde ulaşarak transferini sağlamak için kasten bilgisayar verilerine girmek, bunları bozmak, silmek, yok etmek,
- Bir sahtekârlık yapmak için kasten bilgisayar verilerine veya programlarına girmek, bozmak, silmek, yok etmek,
- Bilgisayar sistemlerinin çalışmasını engellemek için kasten bilgisayar verilerine veya programlarına girmek, bozmak, silmek, yok etmek,

- Ticari manada yararlanmak amacı ile bir bilgisayar programının yasal sahibinin haklarını zarara uğratmak,
- Bilgisayar sistemi sorumlusunun izni olmaksızın, konulmuş olan emniyet tedbirlerini aşmak sureti ile sisteme kasten girerek müdahalede bulunmaktır.

Bilişim kavramının tanım ve açıklanmasının akabinde aşağıda yer alacağı üzere öncelikle Türk Ceza Kanununda bilişim alanındaki suçlar ile ilgili maddeleri, bu maddelerin gerekçeleri ve madde yer alan suçların tanımları, unsurları ve konu ile ilgili doktrin ve Yargıtay içtihatlarına yer verilecektir.

BİLİŞİM ALANINDA SUÇLAR, BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME

Madde 243:

- 1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.
- 2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.
- 3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

Herkes suçun faili olabilir. Suçun faili herkes olabileceği gibi suçun mağduru da herkes olabilir, fail ya da mağduru sıfatı ya da görevi suçun faali ya da mağduru olmak konusunda herhangi bir önemi haiz değildir.

Maddenin 1. fıkrasına bakıldığı zaman, hangi sebeple olursa olsun hukuka aykırı olarak ve de haksız biçimde sisteme girilmesi ve o sistemde kalmaya devam etmeyi suç olarak düzenlediği için genel kast suçun vuku bulması açısından yeterlidir. Ayrıca özel bir saikle yani özel kastla hareket etmiş olması gerekmemektedir. Sisteme hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden bir kimsenin herhangi bir başkasına zarar vermek veya başkası ya da kendisi adına menfaat temin etmek veya belirli bilgileri elde etmek amacını taşıması ve bunun

⁵ İsmail Tulum, *Bilişim Suçları ile Mücadele*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.

⁶ Özer Gürbüz, *Bilişim Suçları*, Türk Parlamenterler Birliği, http://www.tpb.org.tr/tpb/index.php?option=com_content&task=view&id=399&Itemid=89

sonucunda bazı bilgiler elde etmesinin suçun vukuu açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Suçla korunan hukuki değer, bilişim sisteminin güvenliğidir. Bilişim sistemine hukuka aykırı erişimin engellenmesiyle sistemin maliki ya da kullanıcısı gibi sistemden yararlanan kimselerin verilerinin gizliliğinin korunması, özel hayatın dokunulmazlığı ya da kişi veya kurumların gereksinim duyduğu, güvenlik duygusu çok sayıda farklı türden çıkarları koruma altına alınmaktadır.⁷ Bilişim sistemi içerisinde yer alan bilginin, sahibinin isteğine uygun olarak gizli kalmasının gerekmesi ve bu gizlilikten maddi ya da manevi yararının söz konusu bulunması yeterlidir. Bu yeterliliğe bağlanan bilgi ve sırların dokunulmazlığının ihlali suçla konu olacaktır.⁸

Madde metninde “Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden” açıklamasını getirerek sisteme girmeyi suçun oluşumu bakımından tek başına yeterli görmemekte, bu fiille birlikte sistemde kalmaya devam etmeyi de tamamlayıcı olarak düzenlemiştir ki doğru olan da budur. Çünkü bu suçun oluşumu açısından kast aradığımızı göre ve taksirle bu suçun oluşmasının söz konusu olamayacağını kabul ettiğimize göre sisteme kusura dayanmayan herhangi bir sebeple girmiş olması tek başına yeterli olmamakta, bununla birlikte sistemde kalmaya devam eden bir hareketin de bulunması gerekir ki sistemde kalmaya devam etmek ilk hareketle birlikte alındığında suçun oluşumu açısından gerekli olan genel kastı da mündemiç olacaktır.

Madde gerekçesinde ise “*Maddenin birinci fıkrasında bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak girmek veya orada kalmaya devam etmek fiili suç hâline getirilmiştir.*” Yer verilerek sisteme girme veya sistemde kalmaya devam etmeyi suçun oluşumu açısından kıstas olarak kabul etmektedir. Bu durumda gerekçedeki maddedeki suç tanımından sanki seçimlik hareketin söz konusu olduğu gibi bir sonuca gidile-

bilir ve bu hareketlerden herhangi birisinin yapılmasının suçun oluşumu açısından yeterli olacağı gibi bir sonuca bizi sevk edebilecektir. Ancak kanunun madde metninde açıkça “sisteme girme ve orada kalmaya devam etme” şartı koşulduğundan seçimlik hareketin söz konusu olamayacağı, her iki hareketin birbirinin tamamlayıcısı olduğu hususunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Bilişim sistemine girme suçunun oluşabilmesi için sisteme girmenin hukuka aykırı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Bilişim sisteminin sahibinin rızası olmaksızın, ya da başlangıçta rızası bulunsa bile sisteme girdikten sonra rıza ortadan kalktığı halde bilişim sistemi içinde kalmaya devam etmekle suç gerçekleşecektir... Prensip olarak açık bir ifade tarzında olmasa bile bir kişinin bilişim sistemine başka birisinin haberi olmaksızın girmesinde rızasının olmadığı varsayılır. Bu genel kabule aykırı durumun varlığını, bunun aksini iddia eden ispat etmelidir. Yani fail bir bilişim sistemine sahibi ya da zilyedinin haberi olmaksızın girmiş ve orada kalmaya devam etmiş ise, mağdur olan, söz konusu girişin rızaya dayalı olarak gerçekleşmediğini değil, fail, girişin rızaya dayalı olarak gerçekleştiğini ispat etmek zorundadır. Tabii olanın ispatı değil, gayri tabii ve sıra dışının ispatı gerekmektedir.⁹

Sisteme hukuka aykırı olarak girip orada kalmaya devam etmekle suç tamamlanır. Açıklanan şekilde sisteme girmeye çalışmak veya girdikten sonra orada kalmayı başaramamak **teşebbüs** halidir.¹⁰ Failin sisteme girdiği sırada elektriğin kesilmesi, sistemin kilitlenmesi vb. gibi nedenlerle failin eylemi suç elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp girdiği sırada elinde olmayan nedenlerle tamamlayamadığı durumda hakkında teşebbüs hükümleri uygulanır.¹¹

Maddenin ikinci fıkrasına göre ilk fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi failin bu suç açısından daha az ceza ile cezalandırıl-

⁷ Necati Meran, *Sahtecilik Malvarlığı Bilişim Suçları*, s. 363.

⁸ Levent Kurt, a.g.e., s. 148.

⁹ Levent Kurt, a.g.e., s. 156-157.

¹⁰ Ali İhsan Erdağ, *Yeni Ceza Kanununda Uluslararası Suçlar*, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/100.doc>

¹¹ Necati Meran, a.g.e., s. 367.

masını gerektirir. Birinci fıkrada tanımlanan fiil nedeniyle aslında failin kastı bu olmamasına rağmen sistemin içerdiği verilerin yok olması veya değişmesi durumu maddenin üçüncü fıkrasında suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış bir hali olarak düzenlenmiş ve faille suçun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza verilmesi öngörülmüştür.¹²

Madde gerekçesinde “İkinci fıkraya göre, birinci fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi, bu suç açısından daha az ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.” şeklinde açıklamaya yer vermiştir. Hem madde metninde hem de gerekçede hangi bedeli karşılığı yararlanılabilen siteler ya da hangi nedenlerle cezada indirim yapılmasını öngören düzenleme yapıldığı noktasında yeteri kadar açıklama olmadığından maddenin yorumlanması açısından sıkıntı olabilecektir.

Maddenin 3. fıkrasında ise bu suçun netice sebebiyle ağırlaştırılmış hali düzenlenmiştir. Nitekim gerekçede Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi nedeniyle sistemin içerdiği verilerin yok olması veya değişmesi hâlinde failin, suçun temel şekline nazaran daha ağır ceza ile cezalandırılması öngörülmüştür. Ancak 3. fıkradaki cezanın tatbik edilebilmesi için failin verileri yok etmek kastıyla hareket etmemiş olması gerekmektedir. Eğer fail sistemin içerdiği verileri yok etme veya değiştirme kastıyla hareket ederse, şartlarının bulunması halinde 244. madde kapsamında değerlendirilecektir.

Suçta iştirak ve içtima açısından herhangi bir özellik arz etmemektedir. Hukuka uygunluk sebeplerinin var olması halinde ise suçun varlığından bahsedilemez.

SİSTEMİ ENGELLEME, BOZMA, VERİLERİ YOK ETME VEYA DEĞİŞTİRME

Madde 244:

- 1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

- 2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- 3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.
- 4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir.

Seçimlik hareketli bir suç düzenleyen ve bilişim sisteminin kendisini içindeki verilerden daha önemli sayan maddeye göre suçun maddi unsuru **birinci** fıkrada hüküm altına alınan durumda bir bilişim sisteminin işleyişini engellemek veya bozmak, **ikinci** fıkraya göre ise bir bilişim sistemindeki verileri bozmak, yok etmek, değiştirmek veya erişilmez kılmak, sisteme veri yerleştirmek ve var olan verileri başka bir yere göndermektir.¹³

Maddenin 1. ve 2. fıkrasında bir bilişim sisteminin işleyişini engelleme, bozma, sisteme hukuka aykırı olarak veri yerleştirme, var olan verileri başka bir yere gönderme, erişilmez kılma, değiştirme ve yok etme fiilleri suç olarak tanımlanmıştır. Üçüncü fıkrada ise fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesini düzenlemiştir. Burada korunan hukuki menfaat değişmekle birlikte sistemin üzerinde ya da içerisindeki bilgilerin üzerinde hak sahibi olan kişinin yazılım, bilimsel çalışmalar vs. gibi hakların korunması, en geniş anlamıyla mülkiyet hakkının korunmasıdır.

Aslında 244. madde başta olmak üzere bilişim alanındaki suçların düzenlenmesinde Avrupa Siber Suç Sözleşmesinin büyük etkisi bulunmaktadır. Sözleşmenin 4. maddesinde “Her bir taraf devlet, bir kimsenin bilgisayar verisine hakkı olmadığı halde bilerek ve isteyerek zarar verme, silme, bozma ve değiştirme ya da ortadan kaldırma fiillerini suç

¹² Ali İhsan Erdağ, a.g.m.

¹³ Ali İhsan Erdağ, a.g.m.

olarak düzenlemek üzere gerekli düzenlemeleri yapmak ve gerekli diğer önlemleri almakla yükümlüdür.” Ayrıca 5. maddesinde “her bir taraf devlet veri yükleyerek, aktararak, zarar vererek, silerek, bozarak, değiştirerek veya müdahale ederek bilgisayar sisteminin kullanımında hakkı olmadığı halde bilerek ve isteyerek bilgisayar sisteminin çalışmasını sekteye uğratma fiilini ulusal kanunlarında suç olarak düzenlemeli ve gerekli diğer düzenlemeleri yapmalıdır.” ibarelerine yer vermiştir.

Bu maddenin koruduğu hukuki yarar esas itibarıyla mülkiyet hakkıdır. Ancak mülkiyet hakkının söz konusu olmadığı zamanlarda zilyet olanın ya da normal şartlarda erişim hakkına sahip olanların haklarının korunması amaçlanmaktadır.

Bilişim sisteminin işleyişinin engellenmesi halinde sistemin bozulması söz konusu olmayıp, normalde yerine getirdiği fonksiyonları ifa etmesi engellenmektedir. Bilişim sisteminin bozulması halinde ise, tamamıyla çalışamaz hale gelmesi söz konusudur.

Suçun işlenmesi noktasında doğrudan kast söz konusu olmaktadır. Şekli suç tipine giren bu suç hareketin yapılması ile tamamlanır. Ancak suçu işlemek için elverişli hareketlerle icra hareketlerine başlayıp da failin elinde olmayan nedenlerle hareketlerini tamamlayamaması durumunda teşebbüsün uygulanması ihtimalinden bahsedilebilir. İştirak ve içtima hükümlerinin uygulanması açısından da herhangi bir özellik arz etmemekte, şartların mevcudiyeti halinde uygulanabilmektedir.

Kanun koyucu, zarar sonucunun meydana gelmesini madde metninde açıkça aramamış olduğundan ve seçimlik hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi suçun oluşması bakımından yeterli görüldüğünden suçun şekli (neticesiz) suç niteliğini taşıdığını söylemek olanaklıdır. Suçun sonucu hareketten ayrılmaktadır. Hareketle birlikte sonuç da meydana geldiğinden, yani hareket ve sonuç yer ve zaman bakımından birbirinden ayrılmadığından bu tür suçlara “neticesiz” suçlar da denilebilmektedir.¹⁴

Dördüncü fıkrada ise ilk iki fıkrada tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlaması daha ağır bir ceza ile karşılanmaktadır. Ancak bu fıkra hükmüne dayanarak ceza verilebilmesi için fiilin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturulması gerekir.¹⁵

BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI

Madde 245:

- 1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır.
- 2) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

29.06.2005 tarihinde kabul edilen ve 08.07.2005 tarihinde 25869 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 27. maddesi gereğince Türk Ceza Kanununun 245. maddesi aşağıdaki şekilde değişmiştir:

Madde 245:

- 1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- 2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar

¹⁴ Necati Meran, a.g.e., s. 372.

¹⁵ Ali İhsan Erdağ, a.g.m.

hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

- 3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- 4) Birinci fıkrada yer alan suçun;
 - a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,
 - b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,
 - c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükümlenmez.

Suçun faili herkes olabileceği gibi suçun mağduru da bilişim sistemindeki verilere herhangi bir engel olmadan ulaşılmasında ya da verilerin kullanımında yararı bulunan herkes olabilir. Ancak 1. fıkrada belirtilen suçun 4. fıkrada belirtilen şahıslar tarafından işlendiği takdirde bu kişiler hakkında cezaya hükümlenmayacaktır.

Değişiklikten önceki 2. fıkra değişiklikten sonra 3. fıkra olarak uygulamasını korumuş olup sadece verilecek olan cezanın üst sınırı arttırılmış; değişiklikten sonra eklenen 2. fıkrada da sahte kredi kartını üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişilerle ilgili düzenleme eklenmiş ve cezai müeyyide getirilmiştir. Daha önceki düzenlemede sahte oluşturulan kredi kartını kullanan kişi cezalandırılmaktaydı.

Maddeye eklenen 4. fıkrada ise, 1. fıkrada düzenlenen suç işleyenlerin suçun zararına işlenen kişi ile maddede belirtilen akrabalık ilişkisi olması halinde mezkur fıkrada belirtilen suç açısından bu kişiler hakkında cezaya hükümlenmeyeceği belirtilmiştir.

Banka kartı, kullanıcıya, bankanın müşterilerinin kullanımına sunduğu sisteme sadece kendince bilinen bir şifre yardımıyla girerek banka çalışanlarının yardımına muhtaç olmaksızın kendi banka hesabı üzerinde tasarrufta bulunma imkânı veren bir araçtır. Kredi kartı

ise kullanıcıya banka ile arasında varılmış bir sözleşmeye dayanarak bankanın kendine sunduğu kredi olanaklarından yararlanma imkânı vermektedir.¹⁶

Banka veya kredi kartlarını kötüye kullanmak suçunu düzenleyen madde gerekçesinde, bu suçun aslında hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik suçlarının özelliklerini içinde barındırdığı belirtildiğinden tüm bu suçların koruduğu hukuki yarar bu suçun da hukuki yararı olacaktır. Hırsızlık suçunda korunan hukuki yarar zilyetlik, dolandırıcılık suçunda kişilerin iyi niyetleri, inancı kötüye kullanma suçunda mülkiyet, sahtecilik suçunda ise belgelere duyulan güven duygusu korunan hukuki değerdir.¹⁷

Madde gerekçesinde, suçu oluşturan hareketler iki başlıkta toplanmıştır:

- Başkasına ait bir banka veya kredi kartının, her ne suretle olursa olsun ele geçirilmesinden sonra, sahibinin rızası bulunmaksızın kullanılması veya kullandırılması ve bu suretle failin kendisine veya başkasına haksız yarar sağlaması.
- Aynı fiilin, aynı koşullarla sahibine verilmesi gereken bir banka veya kredi kartının bunu elinde bulunduran kimse tarafından kullanılması veya kullandırılması; sözlü gelimi kartı sahibine vermekle görevli banka memurunun kartı kendi veya başkası yararına kullanması.

Başkasına ait banka veya kredi kartının her ne surette olursa olsun ele geçirilmesinden sonra, sahibinin rızası bulunmaksızın kullanılması veya kullandırılması ve bu suretle failin kendisine ya da başkasına haksız yarar sağlamasıyla suç oluşur... Öngörülen suçun oluşması için kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunun kullanılması veya kullandırılması suretiyle failin kendisine veya başkasına yarar sağlamış olması gerekir. Araştırılması gereken konu, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin, kartın kullanılması veya kullandırılması ile sağlanan yarara ilişkin "rızası"nın bulunması gerekir. Rıza suçun işlendiği anda bulunması gerekir. Sonradan

¹⁶ Ali İhsan Erdağ, a.g.m.

¹⁷ Levent Kurt, a.g.e., s. 177-178.

sağlanan veya alınan rıza suçu ortadan kaldırmaz.¹⁸

Kanun maddesinin tanımı ile banka veya kredi kartlarının kullanılması suçu genel kasıtlı işlenebilen bir suçtur. Yani bu suçları işlerken iradesiyle bilerek ve isteyerek fiilini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Yaptığı fiilin suç olarak düzenlendiğini bilmesi şart değildir. Kanun bu suç için failin özel bir saik gütmemesi veya özel bir amaç taşımasını aramamış, genel olarak bir suç işleme iradesinin varlığını yeterli görmüştür. Bu suç için failin bilerek ve isteyerek fiili gerçekleştirmiş olduğunun belirlenmesi cezalandırılabilmesi için yeterli olmaktadır.¹⁹

Suçta iştirak ve içtima açısından herhangi bir özellik arz etmemektedir. Hukuka uygunluk sebeplerinin var olması halinde ise suçun varlığından bahsedilemez.

TÜZEL KİŞİLER HAKKINDA GÜVENLİK TEDBİRİ UYGULANMASI

Madde 246:

- 1) Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

765 Sayılı eski Türk Ceza Kanunumuzda böyle bir düzenleme yer almamakta, ilk defa 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda düzenlenmiştir. Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 60. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir.

- 1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet hâlinde, iznin iptaline karar verilir.
- 2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.
- 3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır

sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

- 4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır.

60. maddede öngörülen ilk güvenlik tedbiri, faaliyet izninin iptalidir.

Bunun için ilk koşul özel hukuk kişisine belirli bir faaliyette bulunabilmesine ilişkin bir kamu kurumunca verilen bir iznin varlığıdır.

İkinci koşul ise bu iznin sağladığı yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına kasıtlı bir suç işlenmesidir.

Dikkat edilmelidir ki, burada söz konusu olan suç, tüzel kişi yararına işlenmiş herhangi bir suç değildir. İşlenen suçla, verilen iznin kullanılması arasında nedensellik bağı olmalıdır. Ayrıca, özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin bu suçun işlenmesine iştirak etmesi gerekir.²⁰

BAZI ÜLKELERDEKİ BİLİŞİM SUÇLARINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Bilişim suçları alanındaki son yasal düzenleme İtalya'da 23 Aralık 1993 tarihinde 547 sayılı Kanun ile yapıldı. Meclis, 1993 Temmuzunda tasarıyı kabul etti ve Ağustos ayında Senato'ya sundu. 14 Aralık 1993'teki oturumda kabul edilen tasarı, 23 Aralık 1993 tarihli ve 547 sayılı yasa haline geldi.

Olgun Değirmenci, "Bilişim Suçları" konulu yüksek lisans tezinde çeşitli ülkelerdeki bilişim suçlarını ayrıntılı olarak incelemiştir. Burada sadece örnek olması açısından ABD; İngiltere, İrlanda ve Almanya'daki bilişim suçları ile ilgili düzenlemelere kısaca değinilecektir.²¹

ABD'de bilişim suçları ile ilgili düzenlemeler eyalet düzeyinde başlamıştır. 1984 yılında bilişim suçları ile ilgili federal alanda yapılan ilk düzenleme olan "Counterfeit Access Device and Computer Fraud and Abuse

²⁰ Necati Meran, a.g.e., s. 219.

²¹ Olgun Değirmenci, *Bilişim Suçları*, Marmara Üniversitesi, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, 2002.

¹⁸ Necati Meran, a.g.e., s. 380.

¹⁹ Levent Kurt, a.g.e., s. 195.

Act” yürürlüğe girdiğinde 47 eyalette bilişim suçları ile ilgili düzenlemeler bulunmaktaydı.

İngiltere, ABD gibi bilişim suçlarını ceza kanunlarında yapacağı değişikliklerle hüküm altına almak yerine, ihdas ettiği özel bir kanunla düzenleyen ülkeler arasındadır. İngiltere’de bilişim suçlarını; 29 Ağustos 1990 tarihinde yürürlüğe giren 29 Haziran 1990 tarihli “Computer Misuse Act” düzenleme altına almaktadır.

İrlanda’da, İngiltere örneğinde olduğu gibi özel bir bilişim suçları yasası bulunmamaktadır. Ancak İrlanda, bilişim suçlarını ceza kanununun sistematığı içinde yaptığı eklemelerle düzenlemeyi tercih etmemiş, 1991 yılında çıkarılan “Criminal Damage Act” içinde yer alan hükümlerle bu alana düzenleme getirmiştir.

Almanya’da; bilişim sistemleri korunan hangi hukuki yararda araç görevi görmekteyse, suç tipi bilişim sistemleri boyutu göz önünde bulundurularak, söz konusu suçların düzenlendikleri fasıllarda yer alır. Bilişim sistemlerine karşı nas-ı ızzar fiilini suç olarak düzenleyen 303/a maddesinin; nas-ı ızzar suçunu düzenleyen fasılda yer alması konunun anlaşılabilirliği için çarpıcı bir örnektir.

Kaynakça

- Ali İhsan Erdağ, **Yeni Ceza Kanununda Uluslararası Suçlar**, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/-makale/100.doc>
- Ali Karağülmez, **Bilişim Suçları ve Soruşturma ve Kovuşturma Evreleri**, Seçkin Yayınları, Ankara 2005.
- Cevat Özel, “Bilişim-İnternet Suçları”, <http://www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/>
- İsmail Tulum, **Bilişim Suçları ile Mücadele**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi.
- Levent Kurt, **Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması**, Seçkin Yayınları, Ankara 2005.
- Murat Volkan Dülger, **Bilişim Suçları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.
- Necati Meran, **Sahtecilik Malvarlığı Bilişim Suçları**, Seçkin Yayınları, Ankara 2005.

Ölğün Değirmenci, **Bilişim Suçları**, Marmara Üniversitesi, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2002.

Özer Gürbüz, **Bilişim Suçları**, Türk Parlamenterler Birliği, http://www.tpb.org.tr/tpb/index.php?option=com_content&task=view&id=399&Itemid=89